Gemeente Leeuwarden

Regionaal Programma basisvaardigheden 2025-2028

Friesland

Colofon

Regionaal Programma basisvaardigheden 2025-2028, Friesland
Gemeente Leeuwarden

Uitgave: Augustus 2025

Inhoud

1. Inleiding 5
   Aanleiding 5
   Besluitvorming 5
   Basisvaardigheden 5

2. Context, feiten en cijfers 7
   Landelijke cijfers 7
   Friese cijfers 7
   Gevolgen verbeteren basisvaardigheden 8
   Doelgroepen 9

3. WEB 10
   Geschiedenis WEB 10
   Aanbesteding 10
   Subsidie volwassenenonderwijs 10

4. Input voor dit Regionaal Programma 12
   Europa 12
   Landelijk 12
   Regionaal Programma 2020-2024 12
   KWINK rapport 13

5. Het aanbod in Friesland 14
   Formeel onderwijs 14
   Digi-Taalhuizen 14

6. Regiovisie 15
   Pijlers 15

7. De regionale samenwerking en taken 20
   Samenwerkingen 20

8. Financiën 22

9. Monitoring 23
   Deelnemers en resultaten 23
   Impactmeting 23

10. Verklarende woordenlijst 24

Het Regionaal Programma: hoe en wat

Het Regionaal Programma is een plan om de basisvaardigheden van inwoners van Friesland te verbeteren.

Basisvaardigheden zijn: rekenen, schrijven, lezen en met de computer omgaan. Deze vaardigheden heb je nodig om zelfstandig mee te kunnen doen in de samenleving.

Elke gemeente een eigen plan

Niet iedereen heeft genoeg basisvaardigheden. Daarom maken gemeentes samen een speciaal plan: het Regionaal Programma Basisvaardigheden. In dit plan staat hoe we kijken naar basisvaardigheden. Gemeentes maken met dit regionale plan hun eigen actieplan.

13,4% van de inwoners van Friesland heeft moeite met lezen en schrijven

In Nederland hebben ongeveer 3 miljoen mensen tussen de 16 en 75 jaar moeite met basisvaardigheden. In Friesland heeft 13,4% van de inwoners hier moeite mee. Dit is hoger dan veel andere provincies in Nederland.

Het doel van het programma

We willen een toekomst waarin de inwoners van Friesland beter kunnen lezen, schrijven, rekenen en computeren.

Iedereen kan gratis taallessen volgen

We willen dat iedereen de kans krijgt om helemaal deel te nemen aan de samenleving. In Friesland moet iedereen gratis taallessen kunnen volgen. Friesland is een plek waar werken aan lezen en schrijven normaal is. Wie je ook bent en waar je ook vandaan komt.

Samenwerken

In Friesland werken we veel samen. Bijvoorbeeld met de bibliotheek, scholen en werkgevers. Maar ook met de gemeente en organisaties die inwoners helpen. Samen vinden we oplossingen die blijvend werken.

Dit willen we doen

We willen de basisvaardigheden in Friesland verbeteren. Daarvoor werken we aan deze punten:

1. De Digi-Taalhuizen zijn makkelijk te vinden en te bereiken
2. We werken samen en leren van elkaar
3. Er is extra aandacht voor het bereiken van de NT1-groep. Dit zijn mensen die in Nederland zijn geboren en opgegroeid
4. Er is aandacht voor lezen en schrijven in de hele gemeente. Ook bij onderwerpen zoals armoede, gezondheid en opvoeden
5. We helpen ouders en kinderen tegelijk
6. We werken samen met ervaringsdeskundigen basisvaardigheden
7. Elke gemeente schrijft een eigen actieplan, gericht op de inwoners van hun eigen gemeente.

1. Inleiding

Het Regionaal Programma basisvaardigheden WEB 2025 tot en met 2028 is het kader voor de samenwerking van alle gemeenten in Friesland. Het is de basis voor het verbeteren van basisvaardigheden en de besteding van het budget voor volwasseneneducatie. Dit stuk is het startpunt voor de gemeentes om hun lokale uitvoeringsplannen te maken, vanuit een gezamenlijke regionale visie.

Aanleiding

Nederland telt naar schatting 3 miljoen mensen van 16 tot 75 jaar die moeite hebben met basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden[1]. Voor het kabinet Rutte III was dit reden om extra in te zetten op beleid om laaggeletterdheid te herkennen en terug te dringen. Met het programma 'Tel mee met taal' stelde de overheid 25 miljoen euro beschikbaar om van 2020 tot en met 2024 volwassenen te helpen die moeite hebben met basisvaardigheden. Alle Friese gemeenten voerden samen, onder regie van contactgemeente Leeuwarden, de afgelopen periode het Regionaal Programma volwasseneneducatie 2020-2024 uit.

Ook voor de periode 2025 - 2028 stelt het Rijk middelen beschikbaar aan gemeenten om nieuwe regionale plannen te maken, gericht op de verbetering van basisvaardigheden. De middelen worden door het rijk overgemaakt naar gemeente Leeuwarden als contactgemeente (het geografisch gebied van arbeidsmarkregio geldt hiervoor als verdeelsleutel) en worden op dezelfde wijze verdeeld als het budget voor volwasseneneducatie, zoals vastgelegd in de Wet educatie en beroepsonderwijs (Uitvoeringsbesluit WEB).

Besluitvorming

Dit Regionaal Programma wordt vastgesteld in het college van Leeuwarden. De reden daarvoor is dat de middelen die het rijk specifiek beschikbaar stelt voor volwasseneneducatie en basisvaardigheden door het rijk worden overgemaakt naar de gemeente Leeuwarden als contactgemeente. Deze middelen zijn in de Leeuwarder begroting verwerkt. Leeuwarden heeft als contactgemeente ook de opdracht van het Rijk om het beleid met de andere gemeenten in Friesland af te stemmen. Het programma is ambtelijk voorbereid in het regionale overleg basisvaardigheden.

Het programma is besproken met de uitvoerende partijen. Denk aan de coördinatoren van de Digi-Taalhuizen, de bibliotheken, Firda en welzijnsorganisaties. Daarnaast is de inhoud van dit Regionaal Programma getoetst door ervaringsdeskundigen, namelijk taalambassadeurs van Stichting ABC.

Basisvaardigheden

In dit Regionaal Programma hebben we het over basisvaardigheden, niet alleen over laaggeletterdheid. Onder basisvaardigheden verstaan we rekenen, schrijven, lezen en digitale vaardigheden. Dit zijn de vaardigheden die je nodig hebt om zelfstandig mee te doen in onze maatschappij. Niet iedereen bezit deze vaardigheden genoeg.

[1] *PIAAC-onderzoek 2023, kennis en vaardigheden van volwassenen in Nederland; www.piaaconderzoek.nl)*

Uiteindelijk gaat het bij basisvaardigheden opdoen om de impact die het heeft op het dagelijks leven. Het beschikken over deze vaardigheden draagt bij aan mogelijkheden om te kunnen meedoen in de maatschappij en de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt, zelfredzaamheid en sociale inclusie. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat er een relatie is tussen basisvaardigheden en psychische gezondheid[2], fysieke gezondheid[2], financiële vaardigheden[3], opvoeding & ouderbetrokkenheid[4], zelfredzaamheid[5], arbeidsvaardigheden[6], betaalde banen[5], en armoede[5].

[2] *Laaggeletterdheid en beperkte gezondheidsvaardigheden - Pharos*

[3] *Over de relatie tussen lees- en rekenvaardigheden en financiële problemen Lezen & Schrijven rapport*

[4] *Wat werkt in het betrekken van laagopgeleide NT1- en NT2-ouders bij de ontluikende geletterdheid van hun kinderen? | Kohnstamm Instituut*

[5] *Over de relatie tussen laaggeletterdheid en armoede - Maastricht University*

[6] *The inseparable link between essential skills and employability_NL_DEF.pdf*

2. Context, feiten en cijfers

Landelijke cijfers

Volgens het PIAAC-onderzoek van de OESO uit 2023[7] heeft 15,9% van de 16-65-jarigen lage taalvaardigheden: zij hebben moeite met het lezen van langere teksten of om verschillende soorten informatie met elkaar te vergelijken. Daarnaast heeft 15,5% lage rekenvaardigheden. De overlap tussen beide groepen is groot: acht op de tien mensen met lage taalvaardigheden, heeft ook een laag rekenniveau. Omgerekend naar aantallen gaat het om ongeveer 2,2 miljoen volwassenen binnen de beroepsbevolking. Dit is meer dan uit het vorige onderzoek in 2013 naar voren kwam. Toen lag dit getal op 1,3 miljoen.

De groep 66-plussers beschikt over duidelijk lagere niveaus van basisvaardigheden; 39% van de 66-plussers scoort op het laagste niveau van taalvaardigheden en valt in de laaggeletterde groep, 33% van deze ouderen is laag gecijferd. Het gaat om ongeveer 860.000 personen. Sommige bronnen, zoals Stichting Lezen en Schrijven, betrekken deze groep ook in hun aantallen. Daardoor ligt het getal rond de 3 miljoen.

Ook blijkt uit internationale onderzoeken dat de leesvaardigheid van kinderen en jongeren in Nederland de laatste jaren is afgenomen[8]. Een kwart van de huidige 15-jarigen loopt zelfs het risico om onvoldoende leesvaardig de middelbare school te verlaten[9].

Het CBS deed onderzoek naar de beheersing van digitale vaardigheden van de inwoners van Nederland. In 2023 beschikte bijna 80% van de inwoners van 12 jaar of ouder over digitale basisvaardigheden.

Friese cijfers

In de provincie Friesland is het gemiddelde percentage laaggeletterdheid hoger dan in de meeste andere provincies. Friesland stond in 2012 met 13,4% laaggeletterdheid in de top drie van de provincies met de hoogste percentages laaggeletterdheid. Friese gemeenten scoorden toen hoger dan het landelijk gemiddelde van 12 procent, behalve De Fryske Marren (10%), Harlingen (11%), Súdwest-Fryslân (10%) en Waadhoeke (11%). Smallingerland telt met 16% het hoogste percentage mensen met laaggeletterdheid van alle Friese gemeenten[10].

In Friesland valt ongeveer 20% van de laaggeletterden in de doelgroep werkenden van 50 jaar en ouder met een gezin. Dit is hoger dan het landelijk gemiddelde van 14%. Ook de groep Nederlanders die niet werken of met een pensioen van 50 jaar en ouder met gezin is in Friesland hoger (15%) dan in Nederland (10%). Het percentage laaggeletterden dat bij de doelgroep migranten van 30 jaar en ouder hoort is in Friesland (13%) veel lager dan in Nederland (31%).

Qua digitale vaardigheden scoort Friesland net onder de 80%, net als het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat bijna 80% van de inwoners van Friesland in ieder geval beschikt over digitale basisvaardigheden[11].

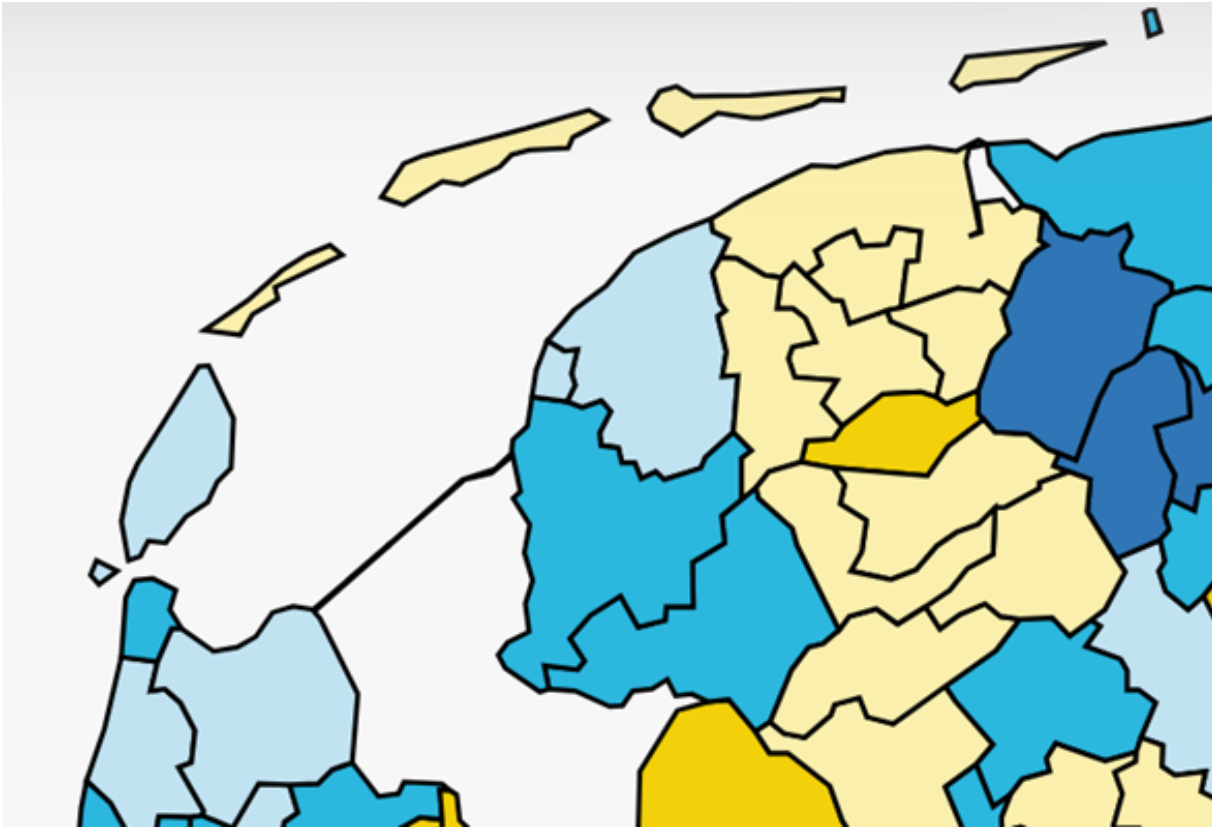
[7] *PIAAC-onderzoek 2023, kennis en vaardigheden van volwassenen in Nederland; www.piaaconderzoek.nl)*

[8] *bbv-Handreiking-Jongeren-en-beperkte-basisvaardigheden-Probiblio-april2023-v2.pdf*

[9] *PISA. (2022). Internationale onderzoeken naar leesvaardigheid van kinderen en jongeren. Retrieved from https://www.pisa.nl*

[10] *basisvaardighedeninzicht.nl*

[11] *Digitale vaardigheden, per provincie, 2023 | CBS*

Afbeelding: de verdeling van laaggeletterdheid in Friesland. Lichtblauw = rond het landelijk gemiddelde. Donkerder blauw = onder het landelijk gemiddelde. Hoe donkerder geel, hoe hoger boven het landelijk gemiddelde (bron: basisvaardighedeninzicht.nl).

Gevolgen verbeteren basisvaardigheden

Beperkte basisvaardigheden hebben grote gevolgen voor zowel personen als de maatschappij. Voor personen leiden beperkte basisvaardigheden tot een lagere kans op de arbeidsmarkt, sociale uitsluiting en problemen met zelfredzaamheid. Denk aan moeite met financiële administratie of gezondheidszorg. Ouders die moeite hebben met basisvaardigheden geven dat vaak van generatie op generatie door.

Voor de maatschappij is de economische impact van beperkte basisvaardigheden groot. Dit komt door verminderde arbeidsproductiviteit en hogere zorgkosten. Ook heeft het negatieve effecten op de samenhang en deelname in de samenleving.

Door basisvaardigheden te verbeteren, krijgen mensen meer kansen. Dit leidt onder andere tot:

- Betere kansen op de arbeidsmarkt: mensen met betere taal- en digitale vaardigheden hebben meer kans op een goede baan en kunnen makkelijker doorgroeien in hun werk. Dit is ook goed voor de economie.
- Verbeterde zelfredzaamheid: met goede basisvaardigheden kunnen mensen beter hun eigen zaken regelen. Denk aan het beheren van financiën, gebruik van digitale diensten en toegang tot gezondheidszorg.
- Versterking van de sociale cohesie: betere basisvaardigheden zorgen ervoor dat meer mensen actief kunnen deelnemen aan de samenleving. Dit leidt tot een sterker en hechter sociaal netwerk.

Doelgroepen

Mensen met beperkte basisvaardigheden, zijn geen homogene groep. Het zijn mensen met verschillende achtergronden, niveaus, leervermogen, behoeften en motivatie. Belangrijk in dit Regionale Programma is het verschil tussen NT1 en NT2:

NT1: Nederlands als eerste taal. Het gaat om volwassen mensen met Nederlands als moedertaal. Zij zijn hier geboren en gingen hier naar school, maar zij hebben moeite met de basisvaardigheden. Hun niveau voor lezen, schrijven en/of rekenen zit onder niveau 2F (eind vmbo/eind mbo 2 en 3). Mondelinge vaardigheden beheersen ze wel.

Ook tweetalige en meertalige Nederlanders horen bij de groep NT1 als zij het Nederlands mondeling goed beheersen maar moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Mensen ónder dit 2F-niveau begrijpen korte eenvoudige geschreven zinnen. Ook zijn ze min of meer in staat om informatie te vinden in eenvoudige teksten, zoals een advertentie of een menukaart. Maar meer moeilijke, complexe, formele en onbekende taal geeft problemen.[13]

NT2: Nederlands als tweede taal. Het gaat om mensen met een andere moedertaal. NT2'ers zijn nog bezig met het Nederlands te leren, zowel mondeling als schriftelijk.

Het onderscheid tussen NT1 en NT2 is niet altijd duidelijk. Sommige mensen zijn in Nederland naar school geweest, maar spreken thuis een andere taal. Soms hebben zij leervragen op het gebied van basisvaardigheden. Bijvoorbeeld als het gaat om begrijpend lezen. En soms hebben zij leervragen op het gebied van NT2. Bijvoorbeeld door een beperktere woordenschat of moeite met zinsbouw.

Deze groep wordt soms NT1,5 genoemd, omdat ze zowel kenmerken van NT1'ers als van NT2'ers hebben. Maar het gaat er eigenlijk vooral om wat voor onderwijs iemand nodig heeft: NT1- onderwijs of NT2-onderwijs. [12]

[12] *https://basisvaardigheden.nl/sites/default/files/2023-02/Kennisdocument%20-%20NT1%20en%20NT2%20-%20jan2022.pdf*

[13] *Handreiking | Bestedingsruimte Specifieke Uitkering Educatie vanuit de WEB*

3. WEB

De Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) regelt het volwassenenonderwijs in Nederland. De WEB bestaat sinds 1995 en gaat over taal- en rekenonderwijs voor volwassenen. De WEB wordt gefinancierd door de specifieke uitkering (SPUK) Educatie. In de WEB wordt onderscheid gemaakt tussen opleidingen voor volwassenen met Nederlands als eerste taal (NT1) en volwassenen met Nederlands als tweede taal (NT2). Mensen die moeten inburgeren vallen niet onder de onderwijstrajecten vanuit de WEB. Zij volgen een andere route. Zijn zij ingeburgerd? Dan komen zij wel in aanmerking voor onderwijstrajecten vanuit de WEB.

Geschiedenis WEB

Naast het formele onderwijs is er sinds 2015 ook ruimte voor non-formeel onderwijs in de WEB en kreeg de contactgemeente een duidelijke rol. De middelen van de WEB worden verdeeld op basis van de geografische indeling van de arbeidsmarktregio. De contactgemeente is eindverantwoordelijk voor de inzet van de WEB-middelen en de afstemming met alle gemeenten.

In 2024 verscheen er een handreiking van het Rijk[13] waarin de bestedingsruimte van de WEB duidelijk wordt gemaakt. Naast het aanbod en de opleidingen zelf, mag de SPUK Educatie ook gebruikt worden voor activiteiten rondom deze opleidingen. Denk hierbij aan regionale samenwerking, werving, en coördinatie om het aanbod tot stand te brengen en doelgroepen te bereiken.

Formeel en non-formeel onderwijs

De WEB maakt onderscheid tussen formeel en non-formeel onderwijs:

- Een formeel onderwijstraject is gericht op het halen van een diploma (of certificaat) en wordt afgesloten met een examen. Het idee hierachter is dat het diploma of certificaat meer mogelijkheden geeft op de arbeidsmarkt of voor toelating tot (vervolg)onderwijs.
- Een non-formeel onderwijstraject vergroot de zelfredzaamheid van de deelnemers. Zo'n traject is meer vraaggericht en helpt een inwoner bijvoorbeeld met omgaan met geld, het gebruiken van Whatsapp, of het voorlezen van de kleinkinderen. Taal is hier een middel, niet een doel op zich.

Aanbesteding

De aanbestede partij in Friesland voor de WEB is ROC Firda. Dit betekent dat zij de onderwijstrajecten voor basisvaardigheden in Friesland uitvoeren. Het huidige contract bij het ROC loopt in 2026 af. Er worden daarna nieuwe afspraken gemaakt over de inzet van de WEB-middelen voor onderwijstrajecten. De visie in dit Regionaal Programma geeft richting aan de invulling van die nieuwe afspraken.

Subsidie volwassenenonderwijs

Sinds 2024 is de subsidie volwassenenonderwijs beschikbaar in Friesland. Dit geld is bedoeld om activiteiten te stimuleren die de basisvaardigheden verbeteren van volwassen inwoners van Friesland die beperkte basisvaardigheden hebben. Daar hoort ook de ambitie bij om de activiteiten op het gebied van basisvaardigheden door te ontwikkelen en te borgen. De subsidie loopt in ieder geval tot en met 2026 door.

[13] *Handreiking | Bestedingsruimte Specifieke Uitkering Educatie vanuit de WEB*

Er zijn veel initiatieven in het non-formele volwassenenonderwijscircuit die met ondersteuning vanuit een subsidie kunnen worden uitgevoerd. Denk bijvoorbeeld aan een laagdrempelige thema-activiteit. Dit is een activiteit waar de focus niet ligt op het verbeteren van basisvaardigheden, maar waarbij dit wel een onderliggend doel is.

De subsidie is in 2024 bijvoorbeeld aangevraagd voor de interventie Voel je Goed! in de gemeente Achtkarspelen. Dit is een leefstijlinterventie voor mensen die moeite hebben met taal of rekenen én willen werken aan een gezonder gewicht. Stichting bibliotheken Mar en Fean gebruikte de subsidie om senioren en andere inwoners met beperkte digitale vaardigheden te ondersteunen bij het leren computeren.

4. Input voor dit Regionaal Programma

Om dit Regionaal Programma vorm te geven, keken we in hoeverre de doelen uit het vorige programma zijn behaald. Daarnaast gebruikten we de Europese (Global goals), landelijke (vervolg TMMT) en regionale doelstellingen (KWINK) om het plan vorm te geven.

Europa

In de Global Goals van de VN is 'goed en inclusief onderwijs en leven lang leren' opgenomen als Global Goal 4.

Landelijk

Het programma Tel mee met Taal liep eind 2024 af. Een aantal onderdelen uit het lopende programma Tel mee met Taal krijgen helemaal of deels een vervolg na 2024 om te zorgen dat de basisinfrastructuur voor de aanpak van basisvaardigheden blijft bestaan. De missie van Tel mee met Taal is zorgen dat zoveel mogelijk mensen over voldoende basisvaardigheden beschikken, om volwaardig mee te kunnen doen in onze samenleving. Hiervoor is zowel curatie (stimuleren dat volwassenen aan hun basisvaardigheden werken) als preventie (stimuleren dat kinderen voldoende basisvaardigheden ontwikkelen) belangrijk. Daarnaast is een landelijke ontwikkeling dat Oekraïners gelijk zijn gesteld aan inwoners van de EU. Dit betekent dat zij onder de WEB vallen en mee kunnen doen aan de trajecten vanuit de middelen van de WEB.

Regionaal Programma 2020-2024

De actielijnen van het vorige regionale programma waren:

1. Inzet op vergroten bereik en focus NT1
2. De eigen rol van de gemeenten
3. Integraal beleid
4. Kennisdeling en agendering
5. Inzetten op kwaliteit
6. Inzetten op monitoring

Wat hebben we bereikt?

In 2024 hebben 1469 deelnemers gewerkt aan het verbeteren van hun basisvaardigheden via het aanbod van Firda (WEB). Hiervan hebben 857 deelnemers in de taalklassen op de locatie van Firda een formeel traject gevolgd, en 612 deelnemers volgden een non-formeel traject in de Digi-Taalhuizen.

De effectiviteit van het taalonderwijs is beoordeeld met de impactmeting van Maurice de Greef (2022-2023)[14] . Uit deze meting is duidelijk geworden dat ongeveer 67% van de deelnemers de taal beter beheerst, zo'n 40% tot 55% van de deelnemers een betere plek in de samenleving krijgt. Ongeveer 15% tot 35% van de deelnemers een betere positie op de arbeidsmarkt krijgt.

Gemeenten passen hun communicatie steeds beter aan. Het doel is om brieven en wervingscampagnes zo duidelijk mogelijk te maken. Ze nemen hierbij een lerende houding aan en blijven kritisch op hun manier van communiceren. In sommige gemeenten krijgt dit zelfs een tastbare vorm, zoals een 'brievenbus voor moeilijke brieven' of een 'brievenwasserette'. Inwoners kunnen hier terecht met brieven die zij niet begrijpen, zodat de gemeente dit aan kan passen.

[14] *Impact taaltrajecten Friesland 2022-2023_M.de.Greef*

KWINK-rapport

In opdracht van de Provincie Friesland en Stichting Lezen deed de KWINK groep onderzoek naar de aanpak van basisvaardigheden in Friesland. Hiervoor is een onderzoek uitgevoerd van het Friese regionale programma en de verschillende lokale plannen van de Friese gemeentes[15].

In dit onderzoek komt KWINK met enkele adviezen voor de toekomst. Deze adviezen zijn onderzocht bij het schrijven van dit Regionaal Programma.

- Doel 1: stel een beleid vast met aandacht voor de integrale aanpak, inclusief doelstellingen voor de lange termijn
- Doel 2: focus op preventie in samenhang met curatie
- Doel 3: zorg voor bewustwording bij samenwerkingspartners en zet een netwerk op
- Doel 4: zorg voor structurele middelen (financiën) om te besteden aan meer personeel (capaciteit) en (structurele) activiteiten
- Doel 5: monitor beleid en activiteiten periodiek.

Doel 1, 2 en 3 staan in de pijlers van dit Regionaal Programma (hoofdstuk 6). Doel 4 staat in financiën (hoofdstuk 7) en doel 5 staat in de plannen voor monitoring (hoofdstuk 8).

[15] *https://cuatro.sim-cdn.nl/fryslan/uploads/rapport_inventarisatie_geletterdheidsaanpak_fryslan_feb_2024.pdf?cb=ZGKYK28n*

5. Het aanbod in Friesland

In Friesland wordt het volwassenenonderwijs vanuit de WEB uitgevoerd door Firda. Zij verzorgen zowel formele als non-formele lessen waarmee deelnemers hun basisvaardigheden kunnen verbeteren. Bij aanmelding bekijkt Firda samen met de deelnemer welk aanbod het beste past.

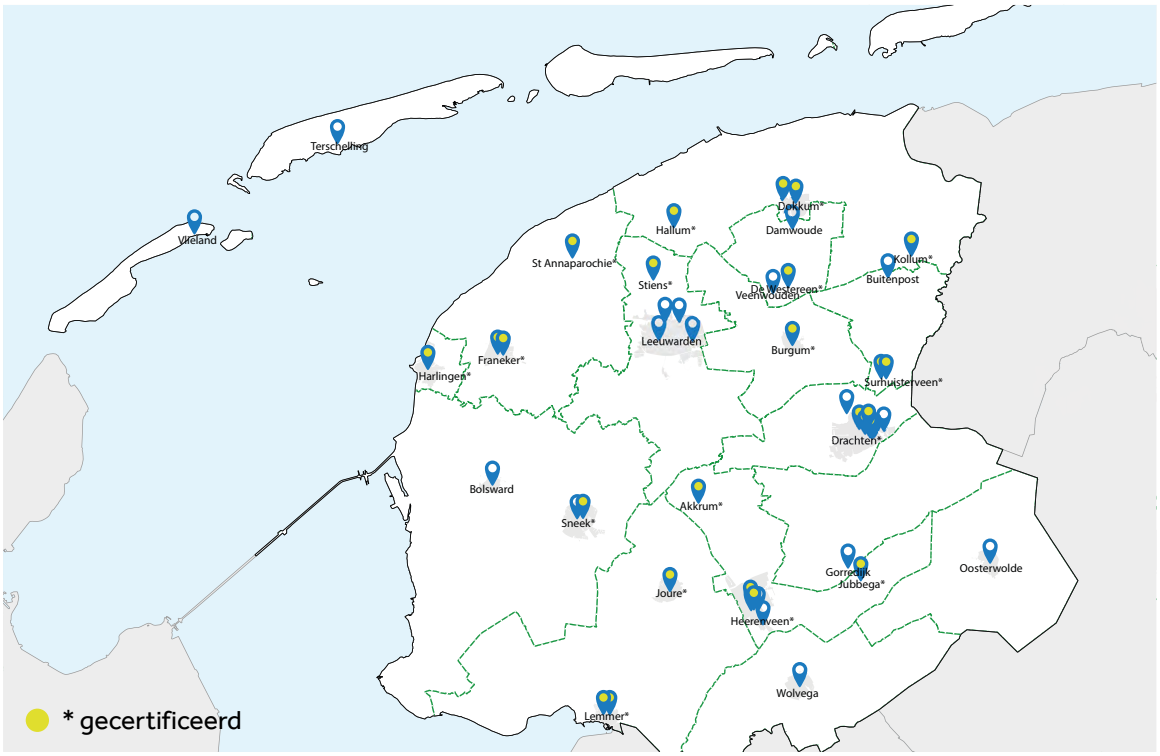
Formeel onderwijs

De formele lessen vinden plaats op de locaties van Firda in Leeuwarden, Drachten, Sneek en Heerenveen. De klassikale lessen zijn gericht op het halen van een diploma. In twee jaar tijd maken deelnemers een grote stap in hun ontwikkeling. Ze worden gestimuleerd om daarna door te stromen naar werk, vrijwilligerswerk of een stage.

Digi-Taalhuizen

Het non-formele aanbod is in Friesland vormgeven in Digi-Taalhuizen. Het Digi-Taalhuis is een samenwerking van organisaties die betrokken zijn bij het vergroten van de basisvaardigheden van de inwoners van Friesland. Ook zijn het fysieke ontmoetingsplekken waar inwoners terecht kunnen om te werken aan hun basisvaardigheden.

In 2025 zijn op 46 locaties Digi-Taalhuizen in Friesland. Op het kaartje hieronder staat waar deze Digi-Taalhuizen zijn. Met een ster is aangegeven welke Digi-Taalhuizen een certificaat hebben. Dit betekent dat ze door de Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal (CBTC) zijn gekeurd en aan de standaard van een goed, effectief en professioneel taalhuis voldoen.

Naast het aanbod vanuit de WEB, zijn er ook andere initiatieven en organisaties waar inwoners terecht kunnen voor het verbeteren van hun basisvaardigheden. Hiermee wordt samengewerkt in de KPO's (Keten Partner Overleg). Dit is het overleg van de organisaties die in het taalnetwerk van een gemeente zitten. Denk aan Firda, de bibliotheek en welzijnsorganisaties.

6. Regiovisie

We zien een toekomst voor ons waarin de basisvaardigheden van de inwoners in Friesland sterk zijn verbeterd. Iedereen heeft de kans om volledig mee te doen in de samenleving. Friesland wordt een provincie waar iedereen toegang heeft tot taallessen en andere taalhulpmiddelen. Het is een plek waar werken aan basisvaardigheden normaal is, ongeacht iemands achtergrond of leeftijd.

In Friesland werken we als gemeenten samen met verschillende partners in de regio om blijvende oplossingen te vinden. Denk bijvoorbeeld aan de bibliotheek, scholen, werkgevers en welzijnsorganisaties. In elke gemeente is een goede basisstructuur aanwezig om de basisvaardigheden van inwoners te verbeteren.

Pijlers

Ook in 2025 tot en met 2028 blijven we mensen helpen met hun basisvaardigheden met het formele en non-formele aanbod uit de WEB. Om nog meer mensen te bereiken en de basisvaardigheden in Friesland verder te versterken, leggen we de komende jaren extra nadruk op een aantal belangrijke punten. Deze punten noemen we onze pijlers.

1. **Vindbaarheid en toegankelijkheid volwassenenonderwijs (Digi-Taalhuizen)**
   In Friesland is een breed aanbod aan onderwijs voor inwoners met lage basisvaardigheden. Toch blijft het voor veel inwoners en professionals lastig om dit aanbod te vinden. Daarom zetten we in op meer zichtbaarheid en betere toegankelijkheid voor dit onderwijs, in alle gemeenten.

Wat blijven we doen?
We blijven non-formeel onderwijs aanbieden. Daar kunnen inwoners met een bewezen effectieve methode werken aan hun basisvaardigheden. Zoals in de Digi-Taalhuizen. Op het moment van schrijven zijn er Digi-Taalhuizen op 46 locaties in Friesland.

De kwaliteit van deze Digi-Taalhuizen blijft een belangrijk aandachtspunt. We gaan door met het certificeringstraject, zodat meer Digi-Taalhuizen aan de kwaliteitseisen voldoen. Inmiddels zijn in 11 gemeenten Digi-Taalhuizen gecertificeerd.

Ook blijven we het materiaal van de 'Ik wil leren'- campagne van Stichting Lezen en Schrijven inzetten. Deze campagne heeft een online aanmeldformulier op ikwilleren.nl, een toolkit met materialen en een handleiding om mee aan de slag te gaan.

Waar gaan we verder mee aan de slag?
Het materiaal van 'Ik wil leren' wordt structureel ingezet om zichtbaarheid te vergroten. We gebruiken dit wervingsmateriaal als vaste werkwijze voor zichtbaarheid en als aanmeldroute. Het materiaal wordt toegespitst op elke Friese gemeente en verspreid via flyers, filmpjes en persoonlijke benadering. Daarnaast besteden we in Friesland elk jaar aandacht aan basisvaardigheden, bijvoorbeeld in de Week van Lezen en Schrijven.

Ook zorgen we ervoor dat iedereen dicht bij huis kan werken aan basisvaardigheden. Op een plek en een tijd die bij hen past. Bijvoorbeeld in bibliotheken, wijkcentra, scholen en op het werk. Altijd met een bewezen effectieve methode, flexibel en op maat.

2. Samenwerking en netwerken

Samenwerking en een sterk netwerk zijn heel belangrijk voor de verbetering van basisvaardigheden in Friesland. Ook uit het onderzoek van KWINK kwam het advies om voor bewustwording bij samenwerkingspartners te zorgen en een netwerk op te zetten. We gaan verder met bestaande structuren.

Wat blijven we doen?

Op regionaal niveau vindt structureel overleg plaats over de uitvoering van het Regionaal Programma. In het regionale overleg tussen ambtenaren (afwisselend online en fysiek) wordt kennisdeling bevorderd.

In elke gemeente is er een lokaal Ketenpartneroverleg (KPO). Daar vergaderen regelmatig de belangrijkste partijen in het taalnetwerk. Zij besprekende effectiviteit van het taalaanbod. Dit KPO bestaat in ieder geval uit de gemeente, het ROC, de taalcoördinator van het Digi-Taalhuis, de bibliotheek en de lokale welzijnsorganisatie.

Waar gaan we verder mee aan de slag?

Het regionale overleg tussen ambtenaren is nu vooral gericht op landelijke onderwerpen en minder op het uitwisselen van kennis en ervaring, terwijl deze behoefte steeds meer gevoeld wordt. We richten ons op het versterken van de regionale samenwerking door een 'community of practice' op te zetten. Daarin kunnen professionals ervaringen uitwisselen over het bereiken van de doelgroep, werkende leermethoden, inzet van screeningsinstrumenten en meer. Op regionaal niveau wordt ook samengewerkt met de Coalitie Basisvaardigheden van de Friese Preventie Aanpak.

De KPO's willen we meer uitrusten en organiseren. Gemeenten nemen hierin de regie. We willen dat elke gemeente een structureel overleg met de belangrijkste samenwerkingspartners heeft, dat de doelstellingen van dit taalnetwerk zijn vastgelegd en samenwerkingspartners weten wat hun rol en verantwoordelijkheden zijn.

3. Het bereiken van de NT1-doelgroep

Mensen met Nederlands als moedertaal die moeite hebben met basisvaardigheden noemen we de NT1-doelgroep. Zij blijven lastig te bereiken. Ondanks de extra inzet van de afgelopen jaren op deze doelgroep worden zij nog te weinig bereikt en maken ze weinig gebruik van het taalaanbod. We blijven stappen zetten om hen beter te vinden én te motiveren.

Wat blijven we doen?

We bouwen verder op actielijn 1 van het vorige programma. Dat ging over het vergroten van het bereik van de NT1-doelgroep. We gaan verder met de inzet van taalambassadeurs, het 'Ik wil leren' -materiaal, de samenwerking met vindplaatsen en thematische cursussen zoals Voel je Goed!.

Bij deze thematische cursussen wordt niet alleen gewerkt aan basisvaardigheden, maar ook aan andere doelen. Ze blijken een succes. NT1'ers hebben niet altijd een leerwens op het gebied van basisvaardigheden, maar lopen misschien wel tegen andere problemen aan. Door thematische interventies in te zetten, bereiken we de doelgroep beter. Thematische cursussen werken in veel gevallen drempelverlagend.

De afgelopen jaren zijn in verschillende gemeenten aanjagers ingezet op het thema laaggeletterdheid en basisvaardigheden. Dit blijkt een effectieve manier om de NT1-doelgroep te bereiken. Dit is te zien in de doorverwijzingen naar de Digi-Taalhuizen. Hier gaan we mee verder.

Waar gaan we verder mee aan de slag?
Om NT1'ers te bereiken is het belangrijk om de bewustwording rondom laaggeletterdheid en basisvaardigheden bij samenwerkingspartners, inwoners, werkgevers en beleidsmakers te verhogen. We bouwen verder op de relaties die zijn gemaakt met vindplaatsen en geven hen een concrete plaats in de keten van basisvaardigheden. Hiervoor staat het KPO in contact met vindplaatsen van deze doelgroepen om doorverwijzing mogelijk te maken. Vindplaatsen zijn bijvoorbeeld scholen, welzijnsorganisaties, wijkcentra, (sport)verenigingen, etc.

De ruimte in de WEB wordt benut om de taalcoördinator te helpen om actief het voorliggende veld in te gaan en aanwezig te zijn op deze vindplaatsen.

Gemeenten zetten in hun lokale uitvoeringsplannen hoe ze NT1'ers willen bereiken, aansluiten bij hun behoeften en welke wervingsaanpak ze inzetten.

4. Integraal werken

Beperkte basisvaardigheden hebben veel impact op iemands dagelijkse leven. Bovendien gaan ze vaak samen met andere problemen. Laaggeletterden hebben bijvoorbeeld vaker schulden, leven vaker net op of onder de armoedegrens en hebben minder gezondheidsvaardigheden. Een integrale aanpak is daarom noodzakelijk, met betrokkenheid van meerdere domeinen. We denken onder andere aan maatschappelijk werk, de zorg en onderwijs.

De afgelopen 4 jaar is er al veel ingezet op integraal beleid. Basisvaardigheden zijn al veel meer ingebed in het Sociaal Domein. Maar continue aandacht is nodig om het onderwerp op de agenda te houden. Het opzetten van succesvolle interventies samen met andere beleidsterreinen is een kwestie van een lange adem. Het belang van een integrale aanpak wordt ook onderstreept in het KWINK rapport, in doel 1.

Wat blijven we doen?
Gemeenten kijken goed naar het vraagstuk en betrekken andere beleidsterreinen bij de aanpak. Denk aan inzet van screeningsinstrumenten binnen teams Werk & Inkomen of samenwerking met zorg en maatschappelijk werk.

We blijven werken vanuit verschillende perspectieven:
- beleid (vanuit welke wet doen we wat?),
- uitvoering (wie doet wat?),
- organisatie (hoe sturen we op afgestemde inzet)
- de inwoner (wie heeft wat nodig?).

Waar gaan we verder mee aan de slag?
We zetten ons nog meer in om basisvaardigheden op de agenda te krijgen binnen het bredere sociale domein. Hier krijgen ervaringsdeskundigen een grote rol in. Zij kunnen de urgentie en samenhang met andere problemen onder de aandacht brengen.

De Friese gemeentes zetten zich in om binnen de eigen gemeente integraal te werken en de verbinding te zoeken met andere beleidsterreinen. Hiervoor kunnen gemeentes hulp krijgen van Stichting Lezen en Schrijven, met het maatwerktraject integrale aanpak.

5. Verbinden preventie aan curatie

Als preventie en curatie niet los van elkaar worden gezien, kunnen er meer doelgroepen bereikt worden. In het KWINK-rapport wordt aanbevolen om te focussen op preventie, samen met curatie (doel 2). Door bijvoorbeeld in te zetten op een gezinsaanpak kunnen kinderen en ouders met beperkte basisvaardigheden bereikt worden.

Wat blijven we doen?

In Friesland zijn er al veel activiteiten die zich inzetten op de preventie van beperkte basisvaardigheden. Deze activiteiten vinden bijvoorbeeld plaats op de scholen en in de bibliotheken. Het doel is om de basisvaardigheden van kinderen te verbeteren, achterstanden weg te werken en leesplezier te vergroten. Het aanbod vanuit de WEB zijn curatieve activiteiten, waarin volwassenen met beperkte basisvaardigheden kunnen werken aan de vaardigheden die voor hen belangrijk zijn.

Waar gaan we verder mee aan de slag?

We zetten ons in om de preventieve activiteiten die al bestaan in de Friese gemeenten te verbinden aan de curatieve activiteiten. Denk aan de VVE, samenwerking met kinderopvang en consultatiebureaus, en het gebruik van BoekStart en dBos, verbinden met het formele aanbod door Firda, Digi-Taalhuizen en het creëren van bewustwording. Samenwerken met het Fries Leesoffensief en campagnes voor de versterking van de Friese taal horen hier ook bij.

6. Verbinding met de doelgroep

Onze taalambassadeurs - de ervaringsdeskundigen –zijn de sleutel tot een aanpak die echt aansluit bij de leefwereld van mensen met beperkte basisvaardigheden. In Friesland zijn nu 9 taalambassadeurs actief. Dit zijn ervaringsdeskundigen die zich inzetten voor de belangen van mensen met beperkte basisvaardigheden. Zij doen dit vanuit hun eigen ervaring en verhalen.

Wat blijven we doen?

Ervaringsdeskundigen, zoals de taalambassadeurs van Stichting ABC, worden regelmatig ingezet in Friesland. Onder andere om meer NT1'ers te bereiken. De taalambassadeurs volgden hier een training voor. Werving van de taalambassadeurs gebeurt onder andere via de Digi-Taalhuizen.

Zij blijven een belangrijke rol spelen bij voorlichting, werving, ondersteuning van trainingen en het verbeteren van de begrijpelijkheid van teksten. Zij zorgen dat we niet alleen over de doelgroep praten, maar vooral met hen.

Waar gaan we verder mee aan de slag?

We betrekken de doelgroep op alle niveaus van de aanpak van laaggeletterdheid en de verbetering van basisvaardigheden. We zetten bijvoorbeeld ervaringsdeskundigen in bij het maken van de jaarplannen in de KPO's, bespreken interventies vooraf met de ervaringsdeskundigen en laten deze ambassadeurs zien in externe uitingen. Zo laten we zien waar we trots op zijn. Ook kunnen ervaringsdeskundigen meer worden ingezet voor de werving van nieuwe deelnemers.

Ervaringsdeskundigen hebben een structurele en gelijkwaardige plek nodig in de aanpak van laaggeletterdheid en de verbetering van basisvaardigheden. Hiervoor is professionele coördinatie onmisbaar. We onderzoeken hoe we deze structurele positie kunnen vastleggen.

7. Lokale uitvoeringsplannen

Elke gemeente heeft haar eigen unieke kenmerken en behoeftes. Ook de samenstelling van de doelgroep verschilt; het aantal jongeren of ouderen, werkenden of niet-werkenden, NT1'ers of NT2'ers, etc. Gemeentes leveren maatwerk, gebaseerd op deze lokale verschillen en behoeftes. Dit lokale beleid op basisvaardigheden met concrete doelstellingen is niet overal vastgelegd.

Wij willen dat elke gemeente lokaal beleid over basisvaardigheden vaststelt, toegespitst op hun unieke situatie, inclusief concrete doelstellingen voor de lange termijn.

Wat blijven we doen?

In het vorige beleid was al aandacht voor de rol van de individuele gemeentes. Gemeentes blijven op lokaal niveau maatwerk leveren, om het aanbod in hun gemeente goed aan te laten sluiten op de behoefte.

Waar gaan we verder mee aan de slag?

Met de visie en pijlers in dit Regionaal Programma leggen we de basis voor lokale uitvoeringsplannen. Daarbij streven we naar een doelgerichte samenwerking. Elke gemeente formuleert haar eigen ambitiedocument of uitvoeringsplan, gebaseerd op deze gezamenlijke visie. Hierin moeten concrete doelen en resultaten worden opgenomen, zoals het vergroten van het bereik.

7. De regionale samenwerking en taken

Het geografisch gebied van de arbeidsmarktregio bestaat uit alle 18 Friese gemeenten. De gemeente Leeuwarden is de contactgemeente. Vanuit de WEB heeft de contactgemeente deze (wettelijke) taken:

- Het opstellen van een Regionaal Programma educatie in overleg met de andere gemeenten in de regio;
- Het vervullen van de rol van opdrachtgever van de onderwijsinstelling waar de WEB-middelen zijn ingezet;
- Het verantwoorden van de WEB-gelden aan het ministerie;
- De monitoring van dit programma.

Alle gemeenten in de regio Friesland hebben deze verantwoordelijkheden:

- Weten welke vraag naar taalonderwijs hun bewoners hebben;
- Het inbrengen van deze vraag in het overleg over het Regionaal Programma;
- Het aantrekken van aanbieders voor subregionaal en lokaal aanbod met contracten en subsidies;
- Verantwoordingsinformatie leveren die de contactgemeente nodig heeft ter verantwoording aan het ministerie;
- Bepalen of deelnemers zelf moeten betalen;
- Signalering en toeleiding;
- Zorgen voor een toegankelijke dienstverlening;
- De regie van de lokale ketenaanpak;
- Het maken van de lokale aanpak om basisvaardigheden te verbeteren.

Samenwerkingen

Firda

Firda (voorheen Friesland College en Friese Poort) voert de WEB uit in de Arbeidsmarktregio Friesland. In 2022 wonnen zij de aanbesteding van de WEB-middelen. Deze aanbesteding loopt door tot augustus 2026. Firda biedt onderwijs op 60 locaties in Friesland, zowel formeel als non-formeel. Voor het non-formele onderwijs werkt Firda nauw samen met de bibliotheken in Friesland.

Stichting Lezen en Schrijven

Stichting Lezen en Schrijven is een landelijke organisatie die ook op regionaal en lokaal niveau werkt. Het Ministerie van OCW is de opdrachtgever en de activiteiten van de stichting worden betaald door de overheid. De stichting heeft veel expertise en ervaring in de aanpak van laaggeletterdheid en de relatie daarvan met verschillende thema's.

Gemeenten hebben de regierol in de aanpak van basisvaardigheden voor hun inwoners. Stichting Lezen en Schrijven steunt gemeenten met het landelijke programma 'Aanpak laaggeletterdheid in gemeenten 2025-2028'. Dit doen ze met advies, praktijkvoorbeelden, interventies, instrumenten en lesmaterialen. Adviseurs in de regio bieden deze ondersteuning.

Samen met gemeenten werkt Stichting Lezen en Schrijven aan 5 belangrijke onderdelen van de aanpak:

- Invulling van de regierol
- Integrale aanpak in het sociale domein
- Samenwerking: uitvoering in lokale netwerken
- Vinden en bereiken van de doelgroep
- Kwaliteit en samenhang van het aanbod

Bibliotheken

Bibliotheken hebben ook een grote rol in de verbetering van basisvaardigheden en de preventie van laaggeletterdheid. De bibliotheken organiseren al jaren tal van (digi)taalcursussen en inloopspreekuren. Voorbeelden hiervan zijn Klik&Tik en Digisterker, hulp bij belastingaangifte, Leesclubs Makkelijk Lezen, Taalcafé's en inloopspreekuren van Seniorweb. Ook verzorgen bibliotheken de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO) op verschillende plekken in Friesland. In het bibliotheek convenant 2024-2027 wordt omschreven dat de bibliotheek voor zichzelf een rol ziet in het vergroten van geletterdheid en leesplezier, meedoen in de (informatie)samenleving en leven lang ontwikkelen.

Welzijnsorganisaties

Welzijnsorganisaties staan dicht bij de doelgroep. Zij hebben daardoor een grote rol in het signaleren van verminderde basisvaardigheden en kunnen doorverwijzen naar aanbod. Ook worden er door welzijnsorganisaties activiteiten georganiseerd waarbij wordt gewerkt aan basisvaardigheden.

Stichting ABC

Stichting ABC is een vrijwilligersorganisatie van en voor laaggeletterden in heel Nederland. Sinds 2020 is er ook een afdeling in Friesland. De stichting komt op voor de belangen van laaggeletterden, verzorgt voorlichting vanuit eigen ervaringen, test websites en teksten voor duidelijke communicatie en levert input voor beleidsontwikkeling. Alle Friese gemeenten kunnen gebruik maken van de diensten van Stichting ABC.

Friese Preventie Aanpak

De coalitie basisvaardigheden van de Friese Preventie Aanpak richt zich op passende hulp en ondersteuning voor basisvaardigheden, zodat iedereen een kans krijgt om mee te doen in de maatschappij. Dit doen ze door het onderzoeken en delen van effectieve aanpakken en kennis uitwisselen. De coalitie wordt getrokken door Fers en NHL Stenden.

Lokale samenwerkingspartners

Gemeenten zijn lokaal zelf verantwoordelijk voor de aanpak van laaggeletterdheid. Gemeenten werken samen met de organisaties die hierboven worden genoemd. Daarnaast wordt er samengewerkt met lokale instellingen, werkgevers en (vrijwilligers)organisaties.

8. Financiën

Het beschikbare geld voor basisvaardigheden komt uit verschillende bronnen die vanuit de overheid worden verstrekt. Het grootste deel hiervan is de WEB. Dit betreft de specifieke uitkering (SPUK) die bedoeld is voor onderwijs en activiteiten rondom dit onderwijs. Tot augustus 2026 is 95% van dit geld via een aanbesteding toegewezen aan Firda. De overige 5% wordt verdeeld via de subsidieregeling voor volwassenenonderwijs. Het precieze bedrag in de SPUK Educatie wordt elk jaar opnieuw vastgesteld.

Daarnaast is er een decentralisatie-uitkering beschikbaar voor de coördinatie. Deze extra uitkering gebruiken we om de regionale doelstellingen te bereiken en de regionale samenwerking te ondersteunen. Elk jaar stellen we hiervoor een begroting op.

Categorie	Bedrag (€) 2025	Bedrag (€) na 2025
WEB (SPUK Educatie)	€ 3,2 miljoen	Precieze bedrag niet zeker*
Decentralisatie-uitkering	€ 194.983	150.056**

*De SPUK Educatie wordt elk jaar opnieuw vastgesteld, waardoor we nu nog niet weten hoe hoog dit bedrag is.

** Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zet er op in dat decentralisatie-uitkering tot en met 2028 doorloopt, maar dit is nog niet zeker.

9. Monitoring

We volgen actief de resultaten van ons aanbod voor basisvaardigheden. Zo houden we bij hoeveel mensen deelnemen en welke stappen zij zetten in hun ontwikkeling. Dit geeft ons waardevolle inzichten in wat werkt en waar nog kansen liggen. Ook meten we de bredere impact van het aanbod met behulp van de monitor van Maurice de Greef.

We willen beter begrijpen wat onze inzet betekent voor mensen die (nog) niet meedoen aan ons aanbod. Daarom onderzoeken we hoe we bijvoorbeeld de impact van bewustwording en preventieve activiteiten kunnen meten. Denk aan het effect van campagnes, informatiebijeenkomsten of laagdrempelige kennismakingen met het Digi-Taalhuis.

Deelnemers en resultaten

Bij Firda wordt onder andere dit gecontroleerd:

- Het aantal deelnemers Digi-Taalhuis en formeel onderwijs
- De verdeling deelnemers NT1 en NT2
- De verdeling deelnemers over de regio
- De niveausprongen van de deelnemers
- De trajecten (afronding, duur en vervolg)
- Het verloop van aanmeldingen
- De verwijzingen (hoe komen de deelnemers bij ons aanbod)

Daarnaast levert elke WEB-contactgemeente gegevens en informatie over haar regio voor de landelijke monitor. Dit gebeurt sinds 2021 en vindt elk jaar plaats.

De Friese gemeenten kozen voor de monitor van Maurice de Greef via het bedrijf QWASP. Deze monitor is goedgekeurd door het ministerie van OCW. De gegevens uit dit systeem kunnen worden doorgegeven aan het CBS.

Impactmeting

Artéduc B.V. voert regelmatig een impactmeting uit bij de deelnemers van het aanbod in Friesland. Dit gebeurt aan de hand van een vragenlijst. Met de impactmeting krijgen we inzicht in het effect op het leven van deelnemers. Denk hierbij aan veranderingen in zelfvertrouwen, participatie en kansen op werk. De impactmeting is inzetbaar bij zowel de Digi-Taalhuizen als bij de formele trajecten van Firda.

De impactmeting controleert de volgende onderdelen:

- **Input/Kwantitatief:** Aantallen en soorten activiteiten en aantallen deelnemers per activiteit.

- **Output:** Of activiteiten zijn afgerond (non-formele educatie) en de redenen waarom niet. Of diploma's of certificaten zijn gehaald (formele educatie) en de redenen waarom niet.

- **Outcome/Kwalitatief:** Effecten op zelfredzaamheid, sociale contacten, activiteiten in georganiseerd verband, vrijwilligerswerk, arbeidsmarkt/betaald werk en vervolgonderwijs.

10. Verklarende woordenlijst

Basisvaardigheden:	Vaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden die nodig zijn om zelfstandig mee te doen in de maatschappij.
Digi-Taalhuizen:	Samenwerkingsverbanden en fysieke ontmoetingsplekken in Friesland waar inwoners kunnen werken aan hun basisvaardigheden.
Firda:	ROC Firda, de onderwijsinstelling die onderwijstrajecten voor basisvaardigheden in Friesland uitvoert.
Laaggeletterdheid:	Beperkte lees- en schrijfvaardigheden hebben.
NT1:	Mensen die Nederlands als moedertaal hebben maar moeite hebben met basisvaardigheden.
NT2:	Nederlands als tweede taal, voor mensen met een andere moedertaal die Nederlands leren.
PIAAC:	Programme for the International Assessment of Adult Competencies. Een internationaal onderzoek naar kennis en vaardigheden van volwassenen.
SPUK:	Specifieke uitkering, een financiële bijdrage van de overheid.
WEB:	Wet Educatie en Beroepsonderwijs. De wet die het volwassenenonderwijs in Nederland regelt.

Bronnen

Pharos. (n.d.). Laaggeletterdheid en beperkte gezondheidsvaardigheden.
Geraadpleegd van https://www.pharos.nl

Lezen & Schrijven. (n.d.). Over de relatie tussen lees- en rekenvaardigheden en financiële problemen.
Geraadpleegd van https://www.lezenenschrijven.nl

Kohnstamm Instituut. (n.d.). Wat werkt in het betrekken van laagopgeleide NT1- en NT2-ouders bij de ontluikende geletterdheid van hun kinderen?
Geraadpleegd van https://www.kohnstamminstituut.nl

Maastricht University. (n.d.). Over de relatie tussen laaggeletterdheid en armoede.
Geraadpleegd van https://www.maastrichtuniversity.nl

Essential Skills and Employability. (n.d.). The inseparable link between essential skills and employability.
Geraadpleegd van https://www.essentialskillsandemployability.nl

Basisvaardighedeninzicht.nl. (n.d.). Informatie over laaggeletterdheid in Friesland.
Geraadpleegd van https://www.basisvaardighedeninzicht.nl

CBS. (2023). Digitale vaardigheden, per provincie, 2023.
Geraadpleegd van https://www.cbs.nl

Handreiking WEB. (2024). Bestedingsruimte Specifieke Uitkering Educatie vanuit de WEB.
Geraadpleegd van https://www.handreikingweb.nl

Maurice de Greef. (2022-2023). Impact taaltrajecten Friesland 2022-2023.
Geraadpleegd van https://www.mauricedegreef.nl

KWINK Groep. (2024). Inventarisatie geletterdheidsaanpak Friesland.
Geraadpleegd van https://cuatro.sim-cdn.nl/fryslan/uploads/rapport_inventarisatie_geletterdheidsaanpak_fryslan_feb_2024.pdf?cb=ZGKYK28n

Basisvaardigheden.nl. (2022). Kennisdocument NT1 en NT2.
Geraadpleegd van https://basisvaardigheden.nl/sites/default/files/2023-02/Kennisdocument%20-%20NT1%20en%20NT2%20-%20jan2022.pdf

PIAAC-onderzoek. (2023). Kennis en vaardigheden van volwassenen in Nederland.
Geraadpleegd van https://www.piaaconderzoek.nl

Probiblio. (2023). Handreiking Jongeren en beperkte basisvaardigheden.
Geraadpleegd van https://www.probiblio.nl

PISA. (2022). Internationale onderzoeken naar leesvaardigheid van kinderen en jongeren.
Geraadpleegd van https://www.pisa.nl

Gemeente Leeuwarden

08/2025